

NEMZETI TÁRSALKODÓ

Mártzius 29dik napján 1836.

EURÓPA HELYZETE ÉS JÖVENDŐJE. AZ
ALLGEMEINE ZEITUNG UTÁN.

(folytatás)

Ha Anglia maga javára 's Európa nyugal-
mára arra törekszik a' mit felyebb jelengeténk, u-
tai 's eszközei nem kétségesek. — Törökország a'
drinapolyi 's hunkiár-iskelessi-i egyezéseknél fog-
va Oroszországhoz van kötve 's a' koniai ütkö-
zet által Mehemed Ali felől kitéve; Muszkaország-
nak hadi költséggel tartozik, mely még nincs mind
kifizetve. Addig az oroszok Silistria birtokában,
ez által a' dunának (Törökország igazi kolcsának
mi után Diebitsch megmutatta hogy nem Zsum-
lánál kell azt keresni) birtokában maradnak. Most
tehát igyekezni kell Törökországot abba az álla-
potba helyezni, hogy Oroszországot telyesen ki-
elégíthesse, ez által Silistria kiürítését, az oro-
szoknak az oláh fejedelemségekből kitakarodását
's a' duna toroklatai szabadságát megnyerni, egy-
szersmind pedig a' két fejedelemség igazgatásá-
nak consolidálása által Törökország északi széleit
biztosítani. A' hunkiár iskelessi-i egyezés az orosz
hadi hajóknak a' Bosporust és Dardanellákat és
az Archipelagusba az utat megnyitja. Itt már a'
feladat — nem azon alku megsemmisítése, hanem

a' lesz, hogy az angol hadi hajóknak éppen úgy út nyitassék a' fekete tengerbe, mint a' Sundon át van a' Bálti tengerbe. Ennek megengedése nélkül a' fényes porta az odessai nikolajessi és Sebastopoli kikötőktől ostrom alatt van vagy legalább minden pillanatba lehet mivel a' szultán hajós serge Navarinnál megrontatott, Görögország külön válása által legjobb hajóslegényeitől megfosztatott és a' Mehemed Ali flottája által schachban tartatik 's ennél fogva a' fekete tengert az orosz hatalom ellen megoltalmazni nem tudja, ha a' tengeri hatalmak segedelme a' Bosphorus és Dardanellák által elrekesztetik, és angoloknak 's francziáknak nem lehetnek szilárd állás pontaik a' fekete tengerben szintúgy mint az Aegaeumban. Mehemed Ali irtozatos rendszerét, mely egész tartományok jóllétét, mely egész nemzeteket elnyéli hogy hadsergeket szüljön, Syrián terjeszti-el, 's az ostor alatt összecsdített lakosok az égyiptomi ezredek pestis éhség által kipusztított sorait töltik-bé, míg a' satrapa az országnak minden birtokát, minden termékeit, kereskedését kincstárába közepíti öszve. Szükség tehát őt ezen úton meggátolni 's a' szultán romlására czélzó eszközeit kevesíteni, míg egészen ellehetne rontani. Ezen hármason fejtí-ki munkásságát magára 's Európára nézve, az angol politika. Az új diplomaticai út Londonból Sz. Pétervárra, melyet Durhám Konstantzinápolyon átkerese; a' szultán előtti megjelenés módja; az angolok Euphratnál megjelenése a' Mehemed Ali ijedségére; a' török ügyviselőknék fogadtatása Londonban 's a' Mehemed Alira való orosz befolyás kifedése; mindenek felett pedig az a' Ferman, melyet lord Ponsonby a' Mehemed Ali monopoljai ellen nyert, ezen vonások jelelik az új pályát, melyen a' st. jamesi cabinet meg-

indult 's a' melyet már is okossága 's bátorsága által érdemlett süker is kezd jutalmazni. Fő feladat vala a' szultán helyzete felől felvilágosítani és megnyugtatni; megmútatni, honnan jöhet a' veszély; őt megnyerni, a' nélkül hogy az orosz beléakadhasson 's mindenben vele nem ellene dolgozni; 's ha a' jelek nem ámitnak, ez tökéletesen elsült. Most már a' szultán sem északi féltelmes szomszédjának kesztyüt vetni, sem a' tengeri hatalmak ellen védelemül a' Bosporushoz vagy Dardanellákhoz hívni nem kénytelen; 's ha mint ellenség, vagy kéretlen vendég eljönne, az új barátok mindjárt kéznél lennének, hogy eljövő vagy visszatérő útját elállják 's őt Odessában vagy Sebastópolban megkeressék. Egyiptomi vazallusának is parancsol most a' szultán, mire mind joga, mind pedig az angol flotta segéd kezét nyújtván neki, ereje van. Nem oly tiszták a' Durhám fáradozásainak sikerei Pétervárbán, mint a' Ponsobyéi, de nagyon hihető, hogy ezektől függenek amazok. Ha tehát Anglia energiával és sükerrel dolgozik a' porta mellett Mehemed Ali ellen, ez által a' tengeri hatalmak 's a' porta közti dacz és védszövetség bele van indítva; a' szultán védőit megcseréli, a' hunkiar iskelessi-egyezés tettesen fel van bontva, 's a' fekete tenger az új barátok hajóinak nyitva. Hogy Anglia ez által öszvekaphat Oroszországgal világos; valamint az is, hogy ez iránt magát nem ámitja; hogy ezen úton elő kell haladnia mert hátra nem léphetik; hogy egy nem csak lehető, de hihető orosz háboru kinézésében dolgozik; a' nélkül hogy azt ohajtaná, és ha célját Oroszországgali öszveütközés nélkül elérheti, nyereségének tartandja. Azért is a' lengyel kérdést nem engedi bolygatni, mint a' melyet csak ijjeszgetésül használ

az angol cabinét, mert ha háborura kerülne a' dolog, úgy kell azt vinnie, hogy Austria's Prussia legalább is neutralisok maradjanak, de ha lehet az európai ügy mellé álljanak. Csak ez által gátlődik-meg a' gyűlésnek egész Európára kiterjedése; de éppen ezért szükséges a' lengyel kérdést egészen elmellőzni.

Látók hogy az európai legujabb politica emelcsői (Hegel) napkeleten vannak, 's hogy Anglia korábbi hanyagságait (negligentia) helyre hozni igyekeztén, az előlépéseket megtette. Most már hát az a' kérdés, hogy ha az alkudozások nem sikerülése esetében magát fegyver fogásra eltökélné, van-e abban az állapotban otthon, hogy ily viadalt 's ily rendkívüli erőlködést kiállhasson? Továbbá, mennyiben számíthat más hatalmakra, kivált Franciaországra; 's végre minő viszonyban fogna lenni más országokhoz, melyek ama' politica uradalmán kívül állanak pl. Németországhoz. Ezennel azonban ismételjük, hogy mind ezen elmékedéseket csak feltételesen adjuk-elő, az az nem mondjuk, hogy háboru üt ki 's annak ez vagy ama' következése lesz, hanem csak a' nyilvános vitatás szabadságával élve egy közérdekű kérdést kívánunk az indulatok 's pártérdekek hozzá tétéleitől megtisztítva akár egyik a' másik esetre világosan nyilvános ítélet alá adni, 's a' dolog igazi alapját 's természetét kimutatni. „Anglia ama' nagy mozdulásban adóssága terhe 's reform bajai által meg van gátolva,“ ezt mondják sokan, ott, és itt. „A' jövedelem alig elég a' kamatok képtelen summáját kipótolni, 's a' reform, ezen teljes mozgásban lévő revolutio által elszabadult political indulatok, melyek mindent, a' mi fennálló fenyegetnek vagy döntögetnek, a' belső nyúgalman 's bátorságon alapzó külmozdulásokat lehetlenné teszik.“ —

„Szállj-le büszke thronodról, fennhéjzózó Albion!“ így kiálta-fel nem régiben egy német újság levél, „mert még csak egy tengeri hadszállításra se tudnád a' költséget ki szerezni.“ — „Ha Anglia, mondá egy más, képes is volna a' nemzeti adóssága 's reformja által okozott nehézségeket meggyőzni, a' nagy néptömeg szegénysége, azon fene által, mely jóllétét 's erkölcsét teszi, végre 's talán a' viadal közepette megbuktatnék: a' szegények felennék, mint az egerek a' hajdani mainzi érseket, a' ki népének drágaságban nem akara kenyeret adni.“ Ez akkor vala mondva és sokaktól híve is, midőn a' parlament előtt a' nyúgot indiai rabszolgák felszabadítása, 's a' szegények billje vala függőben. Nem sokára a' parlament ama' szerencsétlenek megváltására másfél órai vitatással 20 millió fontot (200 mill. pengő for.) ajánla. Ez a' summa 8 óra alatt ki volt csinálva, 's kamatja 's visszafizetése a' közelebbi financz évek feleslegének harmad részével biztosítva. Ez az Anglia szüke. Csak hamar azután a' szegényeket illető bill törvénnyé emelteték 's egyszerű elve „hogy a' dologra alkalmasnak dolog adassék 's csak a' tehetetlenek alamizsna,“ gyökében kezdé orvosolni a' gonoszt és a' 11 millió fontnyi iszonyu szegényi taxát mindjárt az első év után ötödfél millióra szállította. Ez vala a' szegények által szerzett baj; 's mi után Angliában azon felül kerekedtek, az irlan-di még nagyobb gonosz gyógyításán sem kétkedhetni. Egy politikai újságban a' reform bill szerzőjét gróf Greyt Herostratusnak nevezék; azon publicista szerint tehát ő saját neve dicsőítésére hazája szentségét, nemzete büszkeségét felgyújtá; ez az égés még ma is olthatlanul lobog, a' j' tiszteletes tempel egyik gerendáját, menyegzetét oszlopát a' másik után megkapja, 's mind addig el

nem csillapul míg mindent megemésztve több táplálékot nem kap. Mintegy ily ábrázatban akarák ölteni ellenségei az angol reformot, mely nézetet a' continens velök egy értelmű lakosai még, vélemények szerint mélyebben megakarának alapítani. — De itt a' legelső kérdés ez: szükséges volt-e a' reform? mert a' szükségesség ellen, még az istenek is hasztalan kezdenek. De ne kérdjük ezt barátaitól, mert feleletöket mint elfogultat elútasíthatnák; hasonló okból ellenségeit se, hanem ezeknek tetteit. A' Wellington ministerium a' dolgok régi állásának legerősb bástyáját az irlandi catholicusok emancipatiója által leontá, hogy polgár háborut elkerüljön. Azután ugyan az a' ministerium a' választási reform előhatolásakor, midőn a' fergeteget egy „ne továbbal“ akará lecsillapítani, ez kiütvén, hátra vonula, hogy polgár háborut elkerüljen. Megint az a' cabinet midőn mint Peel ministerium reform ministeriumnak lépék-fel, csak hamar kiesmertette harmadszor is visszavonula a' harmadik lényeges reform, az egyházi előtt, hogy polgár háborut elkerüljen. A' reform ellen küzdő erős felekezet háromszor ismételt, innepélyes tettelegesség nyilatkozásában fekszik annak bizonyossága, hogy a' reform szükség. 'S ugyan ezen tanubizonyoságot adják azon felekezet continensi pártosai is a' nélkül hogy tudnák. Avagy egyéb-e az midőn a' feljebb említett ujság azt mondja, hogy Peelnek lelépés helyett a' királlyal 's a' felházzal együtt az alházzal ellen elő kell vala lépnie? Nem tiszta vallomás-e ez, hogy a' reformal csak revolutiót lehet szembe állítani?

(folytatása következik)

Y U S S U F B E Y.

Az algiri francia sereg régebben Mascara 's ujontában Tlemecen elleni hadviselésében egy ifjú török is részt veve, kinek neve gyakran fordul- elő 's a' ki mint százados egy áráb csoportnak parancsnoka Bonában. Neve Yussuf és történetei nevezetesbek mintsem olvasóinkkal közölni ne kívánók.

Yussuf Bey 25ik évében van, közép de jeles szép termetű. Ábrázata tökéletes szép és erőt, büszkeséget árul-el. Lovát még az áráboknál is ritka ügyességgel üli-meg és hordozza. Erejét csudára méltónak mondják, de uralkodó minősége a' merészség, melynek bizonyságait láthatjuk.

Yussuf született francia; de felette fiatal korában ragadtaték-el tengeri haramiák által a' provence-i parton. Ámbár sem családjára, sem hazájára nem emlékezik, de azon erőszakos tettek mely őt martalékká tévé, 's az azután szép vele való bánásnak, mellyet hihetőleg a' haramiáknak szép zsákmányukoni öröme okozta, némi homályos képe megmaradt emlékezetében. A' szél kedvező vala, néhány nap mulva bévitorlázék a' hajó a' tunisi gyönyörű öbölbe 's a' gyermek látá a' hajóról a' szép kastélyt, mely a' város felett tündöklék. A' haramiák mondták, a' gyermeknek, hogy az leend lakja, de a' gyermek nem hívé, holott igaz volt, mert a' gyermeket a' Bey számára vásárlák-meg 's a' palotába vivék. A' Bey örömmel fogadá és serailába küldé hol asszonyai közt nevelteté. Így telének fogsága első évei. Yussuf növekedék 's a' Beynek kedvence vala. Gondos nevelést kapa, tanult írni, jeles volt minden testi gyakorlatokban 's a' tunisi Odaliskoknak fejét megszedítette. A' Bey

hogy hasznosan foglalkoztassa hivatalt ada neki 's kincsmestere irnokává tevé 's Mamelukai közé lépteté. Tudva van hogy ezek az áfrikai Beyek testőrsergét tevék, felszabadított rabszolgákból, árvákból és mint Yussuf rablott gyermekekből állának, kiknek semmijök és senkijök a' földhátán nem lévén, egyedül urukhoz ragaszkodtak.

Yussuf, miolta Mameluk lett, szép lovat kapott 's a' palotában ett, belé szeretett Cabura herczegnőbe a' fejdelem leányába, ki maga is nem nézé undorodva a' szép Yussufat. Emez ifiu vala, iszonyu szerelmes, és oly vigyázatlan 's boldond bátor, hogy egykor egy görög palotás inas a' herczegnő szobájában kapá. A' szolga untig feddé a' herczegnőt, Yussufat a' Bey haragjával fenyegeté 's indula, hogy feladja, de Yussuf megkapá köntösénél fogva 's pénzt igére halgatása béréül. A' görög visszatért, a' fizetendő summában, mely nem csekély volt, megegyeztek, 's a' herczegnő gyémántait adá zálogba a' kémnek. Néhány nap telve, a' tunisi Beynek azonszerencsétlen eszméje érkezék hogy lakomát adjon. A' herczegnőnek meg kelle rajta jelenni gyémántaival, 's szükség lön sietve visszaváltani. Yussuf a' kincs engesztelhetlen birtokosát magához hivatá, 's az eljőve azzal a' gondolattal hogy pénzt megkapja, de csak egy tördőfést kapa szívébe. Yussuf a' lapos köveket, mellyeken ágya volt felszedte vala, a' holt testet alájok dugá 's a' sírt megint béraká. Ekkor elküldé a' herczegnőnek a' nyugtalanúl várt gyémántokat 's egy gondosan bépecsételt nyalábocskát mellettök, mely a' meggyilkolt görög egyik kezét, szemét, és a' nyelvét foglalá magába a' következő szókkal: „küldöm azt a' kezét mely téged illete, a' nyelvet, mely szidalmazá, 's a' szemet, mely látá, a' mit halandónak nem kell vala látni.“ — Yussuf meg

volt bosszulva 's a' herczegnő megjelenheték a' lakomán.

Yussuf bosszuállása, vétke, mondanám, ha nem Tunisban volnánk, titokban maradt. Büntetése abban állott, hogy hónapokig kelle szenvednie az iszonyu bűdösséget, mely ágya alól a' görög sirjából fejtett-ki, de senkinek sem juta eszébe reá gyanakodni a' rabszolga odalettéért.

Néhány hónap telék-el, mi alatt Yussuf a' constantinei Bey elleni fényes táborozásokban néhány ízben vett részt, és mindenikből díjcsel tévezve 's Cabura herczegnő előtt mindég kedvesebben tért haza. Még azzal is hizelkedheték magának, hogy a' Beytől, kinek hozzá való bizodalma napról napra növekedni láttaték, szint úgy miot leánya szerelme, ennek kezét megkapándja, midőn a' Beynek egyetértésök véletlenül tudtára esék. Kémlelteté őket, 's midőn a' dolog valósága nem vala kétséges többé előtte felette megharagvék, mint egy tunisi Beyhez illik, 's Yussuf elfogatását parancsolá. Ennek szerencséjére jó pajtásai valának a' palotaőrserég közt, kik előre tudósíták a' Bey parancsáról, 's ő néhány jó barátjával megszökék. A' révnél egy francia brig az „Adonis“ fekvék vasmacskán, a' honnan egy ladikat küldének néhány emberrel, kik egész erejökéből evezének a' száraz felé. Yussuf feléjük siette de a' Bey katonái beérék. A' parton összekaptak Yussuf hatalmasan forgatá kardját 's visszaveré megtámadóit, de barátjai a' viadalban elesének, ő egyedül marada 's magát mindég védve a' tenger felé hátrált ámbár úszni nem tudott 's a' ladik még messze volt. Hibetlen szerencse kedveze neki azonban, hogy az egyenetlen viadalt kiállá míg a' francia ladik közel jött, de már térdig vízben állott 's szemei iszonyu düh-

vel villogtak a' hullámok felett. A' francziák fel-
 vevék 's a' ladik golyóbis zápor között halada-el.

Az Adonis azon hajók egyike vala, mellyek
 a' francia tábornok 1850ban Áfrikába szálliták, Yus-
 suf kiszállta az algiri partra a' francia katonák-
 kal, részt vón velök a' táborozásban, 's a' had-
 seregröli tudósítások nem egyszer emliték a' ne-
 vét dicsérettel. Tüzes vitézsége mindenektől meg-
 különbözteté őtet, 's ámbár a' hadseregnél sok
 vitéz találtaték, de vele egyik sem mérközheték,
 mert az övé egészen sajátképi volt.

Itt elszököm egy néhány hónapot. — Yussu-
 fat százodossá nevezék-ki 's egy csoport honn-
 szülöttit adának keze alá. Azonban megtudák a'
 francziák Algirban, hogy a' bonai fellegvárat mel-
 lyet néhány francia katona őrzött a' törökök me-
 gint elvették, 's a' vezérok Ibrahim Bey a' fran-
 czia őrseregét leöldösvén a' várbabérekészkedett,
 's magát védeni szándékszik. Serge mintegy 7—800
 árábból 's törökből álla. Yussuf ezen tudósítás-
 sal a' francia fővezérhez menvén engedelmet
 nyert tőle, hogy egy hajócskán Darmandi urral
 's a' 16 személyből álló hajós néppel elmehessen
 Bonába. Elérkezék az erősség alá fejér zászlóval,
 beszélni kívána Ibrahimmal 's társával együtt fel-
 vonatá magát a' falakra. Yussuf ajánlatai jó for-
 mán merészek valának; azt kívána t. i. hogy a'
 fellegvárat a' francziáknak adják-át, 's a' törö-
 kök kardvonás nélkül, de minden hadi tisztes-
 séggel takarodjanak-el. Ibrahim álmodni vélé bá-
 multában. Azonban az ő helyzete sem vala ke-
 csegtető, mert mig Yussuf neki hihetlen javalla-
 tát tevő 's őt saját várában mintegy schachban
 tartá, Achmed, a' constantinei Bey, a' város fe-
 lől ostromlá, ennélfogva Ibrahim gondolkodó i-
 dőt kért. Yussuf nem akará a' drága időt elté-
 kozolni 's a' fellegvárbeli mulatását a' törökök

reá beszélésére fordítá, 's őket Ibrahimtól elpártoltatni törekvék ijjesztvén részint a' constantinei ostromló árábokkal, részint a' francziák rettenetes vissza tromfolásával, egyszersmind mindnyájoknak különféle ígéreteket is tévén 's így mindent úgy el készített, hogy az alkudozás nem sikerülése esetében egy lázzadás döntse-el a' dolgot. Azonban a' gondolkodó idő eltölt. Egy napon Ibrahim öszegyűjté az egész őrseret 's kérdé tőlök: „mit érdeemel az a' két ember, kiket én parlamentair zászlóval váramba bécocsatottam, 's a' kik bizodalommal annyira visszaéltek hogy katonáimat elcsábitni igyekezének?“ — „Halált“ felele néhány szózat. — „No hát, bosszujatok-meg,“ kiáltá Ibrahim kardot rántva. Yussuf is megkapá a' magáét 's Darmanditól gyámolittatva elveré magától Ibrahim feléje rohanó katonáit 's egyszersmind dörgő hangjával segédre szólítá az általa elcsábitott katonákat aranyat 's tisztségeket ígérve nekik. „Te kapitány lész,“ kiálta az egyiknek, „te fizető mester, te zászló-tartó,“ monda másoknak, „'s mindnyájatok szép fegyvereket, dupla fizetést kap.“ Ezen szavai közben számos török kardot ránta 's hozzá álla, az árábok ellenben hívek maradának Ibrahimhoz. Összekaptak, a' viadal több napig tartott, a' két párt külön bésánczolta magát, védte állásait, elvesztette, megint elvette, saját eleséggel, töltéssel bírt. Azonban Achmed is tüzesen folytatá kívülről az ostromot, úgy hogy Ibrahim két tűz között vala. Végre engednie kellett, 's azt kíváná hogy sergével szabadon elmehessen, Yussuf kaput nyitott neki, 's így Darmandivel 's a' pártjára állott törökökkel ura maradt a' fellegvárnak.

A' két francia helyzete azonban nagyon veszélyessé leheté midőn arra került, hogy szép fogadásaikat, melyekkel a' lázzadást megvásárolták,

telyesítsék. Yussuf tehát azt kíváná hogy a' hajós kapitány minden emberét, kiket nélkülözhet küldje hozzája. 12 ember jött 's Yussuf az általuk hozott 3 színű zászlót tüstént kiszegzé, melyet a' constantinei Bey meglátván megszűnék az ostrommal 's elmene dolgára. Yussuf Darmandit a' francziákkal a' várban hagyá 's ő maga törökeivel a' városba mene. „Ha megölnek monda, Ön legalább megfogja menteni a' sellegvárat “ Nem ölték-meg ugyan, de neki meg kelle öletni néhányat közülök hogy éltét megmenthesse. Azonban egy csapat francia katona Algirből Bonába jöve, 's Uzer tábornagy parancsai alatt a' várat 's megyéjét elfoglalá. Yussufut a' tábornagy megerősíté a' francia szolgálatra oly merészen nyert török sereg kormányában; ő százados fővé és érdem legio vitézévé nevezteték 's Bona városát kormányzá a' tábornagy alatt. Még itt vala, midőn az orleansi herczeg a' mascarai expeditio főhadiszállására szólítá, 's felebbiekből lehet itélni miő hasznára kellett lennie azon vállalatnak egy ily characternek.

Yussuf határtalan ragaszkodása a' francia ügyhez tudva van az arabok előtt, 's rendkívül is gyűlölik érette 's tört háynak neki. Nem igen régiben a' Constantinei Bey megvesztegeté Yussufnak egy katonáját a' ki egy napon belépék sátorába. „Mit akarsz?“ Kérdé tőle Yussuf azon eltökélt hangon, mely neki sajátja. Az ember nem felelt 's tétovázni látszott. „Fürkésszék ki;“ parancsolá Yussuf az őreinek. Megfogák a' katonát 's egy levelet találának nála, melyben Achmed Bey előre köszöné neki azon vétkét, melyet véghez viendő vala, de a' melyre az eldöntő pillanatban bátorsága hibázék, ámbár a' levélben nagy jutalom ígérteték. Yussuf 500 korbácsot adata a' talpára, 's mondá: „Ha Uzer tá-

bornagy nem is engedi nekem az életet a' gaz-embernek, korbács ütleteit csak ugyan megkapta, 's azokat az ördög sem veszi-le róla. De Uzer tábornagy átlátá, mely fontos mind Yussufra mind ő reá nézve, hogy az ily incselkedések keményen megbüntettessenek, melyekre az áfrikai character igen is hajlandó. Yussuf szabad ég alatt hadi törvényt üle, melyben néhány tisztjeivel az ő elnöksége alatt a' vétkest egyszavulag halálra ítélek, 's egy óra mulya feje vétetett.

Nem kell csak ugyan hinni hogy Yussuf kegyetlen ember. Egy kisség áfrikai, semmi sem több. Charactere valójában nemes, szive lágy, és sokáig eszében tartja a' vele tett jót, barátaihoz hű, és a' szerelemben leventai állandósággal bír. Egykor egy ezerekes a' Yussuf sátrában vala. A' török egy kis kutyát mutatá neki, melyet Cabura herczegnő küldött vala neki, 's a' melyet ő azért szenvedélyesen szerete. Nehány pillanattal azután az ezerekes a' kutyát, játszódozva vele, Caburának nevezé. Yussuf tüstént késéhez kapa, az ezerekeshez lépett, 's kitüzült ábrázattal monda: „Higyje-el, ön az az egyetlen egy ember, a' kinek sátróm alatt, egy ily tréfát megbocsátok.“

AZ INDIAI VAGY JOBBAN MONDVA HINDOSTANI VALLÁSOK.

(folytatás)

Chiva az az Istenség melynek tisztelete a' mint látszik a' Hindu népek között legtöbb imádókat köt öszve. Rontó 's újra alkotó tulajdonságival egy analogiat terjeszt előnkbe a' természet munkálódásával, mely csak azért térszen va-

lamit semmivé, hogy más alakra át változtassa. Chiva számtalan nevek alatt szollittatik, melyek között nevezetesek *Rudra*, *Iswaa* és *Mahadera*. Az első alatt kegyetlen, a' második alatt mindeneknek ura, 's a' harmadik alatt nagy. Chiva kedvelt istensége a' népnek, mely azt hiszi, hogy a' többi istenségek alatta vagynak. Ritkán képeztetik négy fővel; de kezei száma változó négytől harminczkettőig. —

Párváti a' Chiva felesége, a' hinduk' legendaiban nevezetes. Hajdon élöket áldoztak néki emberen elkezdve le a' tekenős békáig. Boszszuálló tulajdonságiban nagyon hasonlít Proserpinához a' Taurisi Dianához, vagy a' hármás Hékatéhoz. Más karakter alatt *Párví Durgává* vagy virtussá lesz, 's ezen tulajdonságban győzte meg a' fellázadt angyalt *Missassurt*. Néha felvészi a' *Padmale* és *Kamala* nevet mint Lotos-tól született, 's ezen nevekkel a' napnyugoti mythologusok Vénussával tökélyesen egyé lesz. Mint ezen istenasszony ő is egy virágon jött elő az Oceanus hullámjaiból, melyek mátkáját a' Chiva lábai elejébe vetették. Az ő isteni generatioja számálhatatlan. Ő anyja *Mammadinak* a' Hinduk Kupidójának, *Karticeyának* az odái Mársnak, vagy az égi sergek' isteninek ki egy négy fejű párván megyen; az szülte *Ganesat* és a' böltsesség' istenét. Tulajdonságinak bajos határt szabni, mert mindenbe belé foly, 's mindenütt imádtatik. Ő *Sarassuadival* pártfogolya a' tudományokat, feje az értzek' kivonásának, és a' muzsikai szerszámoknak ő adja a' hangot. E' szerént a' Chiva' felesége *Párváti* Hindostánba nagy tiszteletbe tartatik. A' fia *Ganesais* mint a' böltsesség' istene osztozik a' népnek ezen szeretetében. A' majom isten *Hanuman* egyedül az, ki mint a' pogányok laressei éldeli a' házi tiszteletet; min-

den hindu könyv homlokán ez az invocatio talál-
tatik: “Köszöntés *Gánésának*, Ez az Isten ele-
fánt fővel rajzoltatik. Néha *Poleár* név alatt is
imádtatik. —

Chivának más fiai *Supramanier* és *Vailevert*;
ez nyak sinor formájában egyik a’ másikban fű-
zött fejeket visel; vagyon négy karja, három,
szeme, és két fogai, melyek hold formán nyul-
nak-ki.

A’ Hindu háromság utolsó istene *Visnu*, ki
az emberiségnek csak jóltévő befolyással jelenik
meg; négy fővel, ’s néha többel is festik; na-
gyon nemes, és kedves alakja van; feje hármás
font pántlikával ékesítetik, mely a’ mint mond-
ják, három nagy folyót példáz a’ Gángest, a’
Jummat, és a’ Saresualit. Sokszor fekszik *Adis-
sehen* kigyóra, mely ötet egy téj tengeren ren-
geti — szokott divánja ez az ő *Váekomdomjának*,
vagy paraditsomának. *Wisnu* az, kinek a’ hindu
mythographák tulajdonítják azt a’ sokszori testé-
lélet, mely a’ helységek’ historiájának mind an-
nyi allegóriája. A’ legelsőben *Visnu* hallá válto-
zik, hogy az emberi nemzetet viz özöntől oltal-
mazza: A’ másodikban tekenős békává változik
át, egy a’ Tengerbe szinte eső hegynék fenntar-
tására. Harmadikban vad disznóvá változik, mely
alakban *Paladás* oriás beleit ki önti; az után
még többször is testé lesz ember, oroszlány,
puja bráma, egyszerű halandó alakban *Ráma*
Balapatreu és *Parassuráma* nevek alatt, utól-
jára pásztorrá változik és *Kishna* név alatt el-
hiresedik. *Visnunak* tizedik testé-léte a’ *Cale-
yong* vége felé 90,000 évek múlva leend. —

Ezen három fő istenségek mellett léteznek
myriás istenek és istenaszszonyok ki ki ön elha-
tározásával, ’s tulajdonságival. Ilyenek: *Tihándra*
a’ hold; *Yama* a’ halál isteni; *Kuvera* a’ gaz-

daság' istene. Laeshmi a' szerentse istenaszszonya; Agni a' tűz istene; Páván a' szelek és mu'sika istene; a' majom alakú Hanuman apja. Indra a' méteorok istene a' fő háromság után legnagyobb; Mariatta kit csak az alyas nép imád; utóljára Lingom, ki nem annyira isten, mint a' trágárság symboluma, olyan mint a' Romaiaknál a' phallus.

Ilyen az indiai politheismus. A' mi illeti az ahoz ragasztott dogmákat, azokat öszve lehet foglalni egy közönséges metempsicosisba. Az ő vélekedések szerént bizonyos számú lelkek és anyagok vagynak az átmenésnek — transmigratio — állandó játékában: a' gonosz lelkek büntetése az, mi szerént azok anyagi burokjokból alább esnek: é' szerént az ember testéből egy oktalan állatba szálnak, 's a' nemesebb, vagy nemtelenebb állatokból le a' kövekig. Dogmájoknak ezen fenyegető részében nem jutott eszébe a' Brámának hogy az embereket örökös pokollal fenyegetessék; midőn az ember nekik arról beszél, megbotránkoznak 's azt mondják, hogy ez által az istent boszszontjuk; midőn kegyelmi jusának hártárt szabunk, midőn igazságáról előre itélünk, és neki gyűlöletes szenvedelmeket tulajdonítunk, melyek lelkével öszve nem férhetők. Bár mely nagy légyen is egy vétek = azt adják hozzá = az isteni jóság még nagyobb. —

(folytatása következik)

B Á L I J Ó A P P E T I T U S.

Bécsben jan. 27kén egy bálban a' sparnél 1090 személy elköltött: 500 pohár oliot, 250 fáczánt, 220 kappant, 110 fogoly madárt, 1040 pohár fagylaltot, 500 butelia champagnert, 1200 butela magyar 's austriai bort, 150 pohár puncsot 'sat.